

Svar på skriftligt spörsmål om att trygga rehabiliterande psykoterapitjänster

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 157/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd:

Hur ämnar regeringen social- och hälsovårdsreformen säkerställa varje individs rätt att få rehabiliterande psykoterapi när arbetsförmågan äventyras på grund av psykiska problem?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Kommittén för reform av rehabiliteringen har lämnat ett enhälligt förslag om att överföra ansvar för ordnande av rehabiliterande psykoterapi och krävande medicinsk rehabilitering från FPA till landskapen (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:41). I rapporten föreslås att det stiftas en försökslag med vars stöd modellen skulle prövas i några landskap och att den egentliga förändringen ska genomföras 2025.

Psykoterapier utgör den centrala vårdformen inom psykiatrin vid sidan av läkemedelsbehandling. Psykoterapi genomförs såväl som behandling och medicinsk rehabilitering i den offentliga hälso- och sjukvården som rehabiliterande psykoterapi som ersätts av FPA. I behandlingen ligger fokus på att undanröja psykisk sjukdom och dess symptom, under det att man med rehabilitering strävar efter att bibehålla och förbättra funktions- och arbetsförmågan. Till sitt innehåll är dessa delvis överlappande och en patient kan få båda i olika faser av sin sjukdom. Den skillnad mellan behandling och rehabilitering som beror på skillnader i den nuvarande lagstiftningen och finansieringen medför oklarhet när det gäller ansvaret för behandling och rehabilitering samt fördröjer genomförandet av behandlingar och rehabilitering. Patienterna har svårt att förstå det krångliga systemet och att agera inom ramen för dess regler.

För att säkerställa kvaliteten och kriterierna för psykoterapi bestäms i Statsrådets förordning om arbetsfördelning och centralisering av vissa uppgifter inom den specialiserade sjukvården (582/2017) om bedömning av psykoteraeutiska och psykosociala metoder och upprätthållande av kompetens om dem som en del av planering och anpassning av regionala helheter. I SHM:s Tjänsteutbudsråd bereds en nationell, evidensbaserad rekommendation om psykoterapier i tjänsteutbudet.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 157/2018 rd

I samband med beredningen av landskaps- och vårdreformen har det beslutats att bereda överföring av ansvaret för att ordna rehabiliterande psykoterapi från FPA till landskapen. Överföringen gör det möjligt att ordna psykoterapi som en helhet utan avbrott mellan behandling och den rehabilitering som eventuellt krävs efter det.

Överflyttningen av ansvaret förutsätter att modellen prövas i några landskap och det i sin tur kräver att en försökslag stiftas. I samband med försöket måste man hitta de metoder som säkerställer finansieringen för rehabiliterande psykoterapi och att patientens rättigheter förverkligas. Genom nationell styrning och uppföljning ska det säkerställas att invånare i olika landskap behandlas lika och att psykoterapitjänsterna realiserar på ett ändamålsenligt sätt. Säkerställande av ändamålsenlig tillgång förutsätter att psykoterapi som tillhandahålls som behandling och rehabilitering inkluderas i uppföljningen av att få vård och tillhörande förfarande för vite. Det skulle kräva entydigt definierade grunder för att få tillgång till psykoterapi. Detta stöds av ovan nämnda metodbedömningar och Tjänsteutbudsrådets arbete. Dessutom måste andra metoder för att uppnå målet utredas.

Vid bedömning av möjligheterna att genomföra försöken måste jämlikhetsaspekterna beaktas (GL 6 §). Rättigheterna för invånarna i de landskap som ingår i försöken kan inte begränsas i förhållande till invånare i landskap som inte ingår i försöken. Det är frågan om socialförsäkringslagstiftningens princip om jämlik behandling av de försäkrade. Detta skulle betyda att invånarna i de landskap som ingår i försöken oberoende av försöket ändå i sista hand har rätt att söka rehabilitering från FPA, så att försöket inte nödvändigtvis skulle ge de resultat och den information gällande överföring av organisationsansvaret som eftersträvas. Det måste övervägas om försöken kan baseras på invånarnas frivilliga val av rehabiliteringsanordnare i de landskap som ingår i försöken.

I beredning av organisationsansvarets överföring måste det avgöras om de nuvarande specificerade subjektiva rättigheterna till rehabiliterande psykoterapi ska bibehållas även framöver. Om man beslutar sig för att bibehålla dessa, måste förhållandet till social- och hälsovårdens lagstiftning som helhet bedömas och speciellt regelverket i hälso- och sjukvårdslagen gällande sjukvård och medicinsk rehabilitering, där det inte bestäms om klienternas specificerade subjektiva rättigheter. Detta förutsätter att bestämmelserna gällande hälso- och rehabiliteringstjänster som landskap ordnar ska bedömas som helhet. Rätten att söka ändring måste avgöras som en del av övervägandena. Klientavgifterna måste också avgöras, eftersom klientavgifterna i anslutning till nuvarande rehabiliterande psykoterapi kan vara för höga för klienten och därigenom även utgöra ett hinder för att genomföra rehabiliterande psykoterapi. Om klientens avgift sänks så behöver landskapet motsvarande tilläggsfinansiering.

Helsingfors 16.5.2018

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko